



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Corpus Doctrinae Christianae

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1572

VD16 M 2890

De Spiritu Et Litera.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36094

cuius corporalis regni, sed iusticiæ & vitæ æternæ. Videbam Ecclesiam in hac vita futuram in reliquijs peccati & afflictionibus, sicut viderant interfici Abel, & Abraham iussus est filium tanquam hostiam mactare. In hoc typo satis intellexit illud semen, quod promissum erat futuram esse hostiam. Enoch & Elias viui translati sunt a Deo, vt textus de Enoch clare dicit. Hæc facta certe sunt manifestissima testimonia vitæ æternæ. Nam si extinguerentur, non essent apud Deum. Vt sari enim apud Deum, est viuere quadam diuina vita apud Deum. Hæc igitur exempla plus valent, quam si promissio verbis tantum sine exemplis proposita esset. Nec dubium est, quin sancti prophete explicarint, cum promissiones, tum hæc exempla. **S T A N T V R** & Angelorum colloquia cum Abraham & ceteris tribus, aliam esse vitam. Et significant Angeli, nos socios esse vitæ æternæ vitæ, in qua sunt ipsi, quia nos curant & defendunt, ut in Num. 24. dicit Balaam: Moriatur anima mea morte iudorum, & ant nouissima mea horum similia. Et 24. Videbo eum, sed non intuebor eum, sed non prope.

DE SPIRITV ET

L I T E R A.

Cogitantibus de discrimine veteris & noui Testamenti, de Libero & Spiritu, omnia sunt illustriora, cum mente intuemur continuationem liberationis nostræ, vt supra diximus. Cum cogitamus resurrectionem Christi & aliorum resuscitatorum, qui tunc nobis perpetua gloria donati sunt, in his ipsis resuscitatis videmus Exemplum lucem, sapientiam, iusticiam & vitam perpetuam afferre, non ostendere vmbra morituræ. **L I T E R A** igitur significat doctrinam quamcunq; cogitationes, assuefactiones, disciplinam, & bonas intentiones, sine Spiritu sancto, id est, sine vero timore, & sine veritate seu fiducia consolante mentis agnitione & inuocatione Christi.

E C O N T R A spiritus significat, vere Spiritum sanctum inuocantem, & deinde perficientem in cordibus novam lucem, sapientiam, iusticiam, & vitam perpetuam, placentem Deo, & motibus Spiritus sancti ardentem, videlicet, Timore, Fide, Inuocatione, Dilectione, & in vita æterna fruentem conspectu Dei & celebrantem Deum. Deum vt Petros inquit, significat societatem diuinæ naturæ, sicut scriptum est: Effundam de spiritu meo super omnem carnem. Illustratio enim, a voluntate æterni Patris & Filij procedit, & accendit lucem, sapientiam, iusticiam, & vitam congruentem voluntati diuinæ. Sic de spiritu loquitur Paulus cum ait: Nos reuelata facie spectantes gloriam Domini, in eandem imaginem transformamur, tanquam a similitudine

ru, id est, cum expauescimus agnita ira Dei, & rursus erigimur
 oratione, & Fide acquiescimus, agnoscetes misericordiam pro-
 Christum donatam, vere cum Deo agimus, sentimus iram & mi-
 sericordiam, & luce noua a Spiritu sancto perfundimur. Cum Saul hy-
 pochrisa, & Dauid renatus, similia externa opera faciunt, seu moralia, &
 ceremoniarum, seu politica, regia & forensia, tamen in mente dif-
 ferentia est. In Saule hypochrisa cogitatio de bono opere & ipsa
 est sine luce mortua & umbra, id est, mens est sine vero sensu ti-
 moris Dei, sine consolatione erigente animum fiducia presentia &
 uisibili diuini: Sed dubitat, an a Deo respiciatur, exaudiatur, iuuetur.
 Hæ cogitationes sunt sine luce diuina, & pugnant cum luce Fidei.
 Non sunt umbrae morituræ. At in Dauide seu belligerante, sed
 faciente, semper est sensus timoris Dei, & fidei consolantis ani-
 mam ac statuentis uere Deum adesse, gubernare & adiuuare hanc vo-
 cationem. Hi motus oriuntur a Spiritu sancto, & uere agnoscunt De-
 um: Nec sunt fugaces & morituræ umbrae, sed sunt incoatio uitæ
 æternæ. Et hanc lucem accendi & augeri petit, cum inquit: Cor
 mundum crea in me Deus, id est, cor recte de Deo sentiens, agno-
 scens iram Dei & promissam misericordiam, statuens uere nos re-
 spici, exaudiri, iuuari, protegi, & seruari. Et spiritum rectum, id est,
 firmum, in noua in uisceribus meis, id est, sit firma hæc lux de Deo,
 non extinguatur Diaboli præstigijs, cogitationibus Epicureis, aut
 Academicis, sicut multi sapientes merguntur in æternas dubitatio-
 nes. Ne proicias me a facie tua, & Spiritum sanctum ne aufe-
 ras a me, id est, Spiritu sancto tuo gubernata consilia & omnes motus
 tuos, & accende in me motus congruentes legi tuæ, Timorem, Fi-
 dem, Dilectionem Dei, Tolerantiam, Industriam in uocatione, &c.
 Dilectio mihi lætitiâ salutaris tui, id est, sustentata me tua consolatio-
 nis ærumnis, ne paucibus aut doloribus fractus peream. Spiritum
 ueritatis confirma me, id est, largiaris mihi robur in afflictionibus,
 ut sustinere eas possim, & tibi uolens obtemperem, non deficiam a te
 timore, ac dubitans de tua misericordia, sicut Saul. Sic petit ordi-
 nem spirituum lucem, qua uere agnoscat Deum, & eius agnitionis firmi-
 tatem. Deinde renouationem, & gubernationem in actionibus. Po-
 stea consolationem & sustentationem in ærumnis. CUM igitur
 hæc lux in mente Dauidis accensa est, omnes eius bonæ actiones,
 interiores & exteriores, morales, politicae, & ceremonie, sunt actio-
 nes Spiritus sancti, non sunt literæ aut umbrae. Econtra in hypochrisa
 Saule qui est sine luce Spiritus sancti, oppressus dubitationibus hy-
 pochrisis seu Academicis, omnes actiones interiores & exteriores,
 seu intentiones, & opera seu moralia, seu politica, seu ceremo-
 nia, sunt literæ & umbrae morientes, nec incoantes uitam æternam:

Hæc est Pauli sententia 2. Cor. 3. cum legem vocat literam ac ministerium mortis, Euangelium vero ministerium spiritus. Sentit enim sine noticia Euangelij, Legem tantum aut disciplinam philosophicam aut terrores efficere. At disciplina, id est, iusticia humane rationis, vt Pomponij Attici, aut hypocritarum sine vero timore Dei, & vera fide inuocante Deum, agnitione Christi, nihil est nisi litera, hoc est, vmbra non afferens vitam. De terroribus, vt in Saule manifestum est, mentes perterrefactas agnitione iræ Dei, cum non eriguntur ad Euangelij, fugere Deum, & ruere in desperationem & æternum ænium.

At Euangelium est ministerium spiritus. Hæc vox illi dulcius ac gratius cogitari potest. Manifeste affirmat per Euangelij prædicationem dari Spiritum sanctum, sicut ad Gal. dicit: Vermissionem Spiritus accipiamus per fidem. Cum mentes perterrefactæ audiunt vocem Euangelij, & credunt propter mediatorum remitti peccata, cõcipitur Spiritus sanctus, & noua lux & vita in cordibus accenditur, sicut apud Zachariam scriptum est: Effundam super eos Spiritum gratiæ & precum, id est, mea consolatione erigam eos, & adiuuabo Spiritu sancto, vt agnoscant se receptos esse in gratiam, & recepti, inuocent Deum, & ei obtemperent. Sed Paulus dicit, dari Spiritum sanctum per fidem, seu credentibus. Quare inquit non expauescunt sensu iræ Dei, nec credunt voci Euangelij, sed inueniunt in contemptu Dei, aut dubitatione, Euangelium tantum esse literam & vmbra sine effectu.

EXPLODANTUR ergo deliramenta Origenis, qui literam ait esse sensum grammaticum in descriptione ceremoniarum & historiarum: Spiritum vero, allegoricam interpretationem ceremoniarum & historiarum. Hanc secutus hypothesis, postea nimis magna licentia, & profecto non concedenda in Ecclesijs, lusit fingendis interpretationibus, fere vt pictores Iudæi, æque pingunt Chimæras, Scyllas, Centauros.

VNA est sententia in vna orationis Prophetiæ & Apostolice in singulis membris, quæ phrasibus dextere intellecta iuxta præcepta harum communium actionum, quæ loquendi rationem monstrant, gignit. Postea ipsi ritus aut liberrimæ sunt interdum imaginationes aliarum rerum, aut exempla. Vt Agnus paschatos fuit signum venturæ macstationis Christi. Dapulus seruatus inter leones, exemplum est multorum doctorum & vniuersitatis Ecclesiæ, quæ simili Dei beneficio inter grassantes tyrannos regunt.

Hæ collationes sunt allegoricæ interpretationes, quas apud & ceteris instituit, magnæ eruditionis, prudentiæ & consilij est. Quæ men vt leges non figuratæ, sine ardentibus motibus à Spiritu sancto accensis, sunt literæ & vmbre: sic hæ allegoricæ interpretationes, ne motibus illis, sunt doctrinæ ac literæ.

QVOD enim Paulus dixit Rom. 7. Legem esse spiritualem, manifeste de morali loquitur.

vult eam transformari in allegorias, sed vocat spiritualement, quod officium Dei spirituale, non tantum politica disciplina, id est, le-
 Solonis & similes concionantur de externa disciplina: at Lex
 postulat arduos motus spirituales, agnitionem, timorem, fidu-
 am, dilectionem Dei, deniq; obedientiam perfectam. Et contra
 dictum Dei est, & horribile ministerium iræ diuinæ opprimens
 omnes homines, non tantum propter externa delicta, sed etiam pro-
 pter interiores tenebras & immundiciem. De hoc horrendo iudicio
 loquitur Paulus, non de Origenicis allegorijs aut fabellis. Dolendum
 est gravissimam doctrinā & Ecclesiæ propriam de usu legis, de mini-
 sterio Euangelij, de fide, de donatione Spiritus sancti, de veris fidei
 exercitijs in inuocatione, deq; motibus à Spiritu sancto accensis, ob-
 scuram & obrutam esse illis somnijs Origenis, non recte interpre-
 tatis Literam & Spiritum. **S E M P E R** omnibus temporibus
 bonis doctrina seu legis, seu Euangelij, non renascentibus, tantum
 est Litera, & fugax umbra, hoc est, nō afferens eis nouam & æternam
 lucem & vitam. At Euangelij promissio, omnibus temporibus, fuit
 ministerium Spiritus credentibus, seu fide renascentibus: Quia cum
 accepit donata reconciliatio propter mediatorem, & accenditur fi-
 des, Spiritus sanctus nouam & æternam lucem & vitam in nobis in-
 nouat, ut Roman. 8. dicitur: Sensus spiritus vita est & pax. Valde au-
 tem prodest in hoc ipso articulo considerare ministerij Euangelici
 vim & dignitatem. Clare affirmat hic locus 2. Cor. 3. per Euangeli-
 um dari Spiritum sanctum. Non igitur alias reuelationes aut Enthusa-
 smos sine Euangelio quæramus, sed acquiescamus in ipsa Euange-
 lij promissione, quod cum facimus, certum est Spiritum sanctum effi-
 cax esse. **C A S T E R Y M** de disciplina suo loco dictum est,
 vult homines non renatos, aut imbecilles coercendos & ad virtu-
 tem assuefaciendos esse disciplina, iuxta legem Dei, quæ ad nos perti-
 net. Et causas alibi quatuor commemoravi, quarum Prima est, quia
 precepit Deo præcipiente disciplinam, obædire. Secunda est, ut vi-
 deamus penas, quia Deus violationem disciplinæ horribiliter punit,
 videntes mundi calamitates ostendunt. Tertia est, quia reliquis ho-
 minibus opus est tranquillitate, non enim tantum nobis viuere nos
 potest. Quarta est grauissima, quod videlicet lex est pædagogus in
 Christum. Est autem pædagogi officium, non solum coercere, sed et-
 iam docere. Commendat igitur nobis hæc descriptio legem, vult eam
 præponi, ut doceat nos de ira Dei, de bonis operibus, assuefaciat nos
 ad bonos mores, ad studium cognoscendæ doctrinæ de Deo, coercet
 vitam teneros animos, metu pœnarum, sed illa magna laus est, quod
 hæc disciplina ait vocari nos ad Christum, non quod mereatur disci-
 plina remissionem peccatorum, sed quod Christus non sit efficax in

DE CALAMITATIBVS ET
DE CRUCE, ET DE VERIS
consolationibus.

EST omnium sapientum cogitationes & eloquentiam in Ebraijs
& apud Ethnicos consumptam esse apparet in deploratione lan-
narum miseriarum: tamen omnes confelsi sunt magnitudinem huius
tristissimi oneris, quod vniuersa humana natura sustinet, com-
prehendi non posse. **Q**UANTVM est horribilium exemplum
in tragœdijs & historijs, quæ quidem ideo recitantur, ut admoniti
nostra fragilitate, simus modestiores, nec accersamus nobis pœnas
& pœnas stultis cupiditatibus. Nec minus tamen exemplorum mibi
est quotidiana vita monstrat. Ac de causa, cur hæc hominum mor-
ra, quæ antecellit cæteris animantibus, tantis miserijs subiecta sit,
sapientes semper disputarunt, unde mors sit, unde tot morbi, unde
corporum exitia non accersita nostris consilijs, unde in imperijs tre-
ta confusiones, mutationes, ruinae, pestilentia, fame necati populi,
mersæ vrbes dehiscente terra, diluuijs totæ gentes obruta, magis
vrbes subitis incendijs profusus deletæ, deniq; alia multa sunt trahita,
quæ vel multis vel singulis accidunt sine ipsorum consilio.

PHILOSOPHI quærunt causam in materia, quam alicuius
re æterno impetu ad alias formas, ac appetere uices. Hinc exortitur
Aristoteles suum illud dogma, de priuatione in materia. Nec debet
motum esse primum humanæ mortis & miseriarum cogitatione. De-
inde assiduis uicibus, quas videmus omnes generationum & corrup-
tionum, plantarum, & animantium omnium. Has incomprehensibilis
vices cogitavit ita ruere, ire & redire propter vagas in materia
priuationes seu appetitiones. **D**EINDE accesserunt & alij Philo-
sophi, qui addiderunt causas efficientes, scilicet stellarum consuetudo
ac positus, qui materiã varie temperat. Vnde illa sunt apud Maniliũ

Omniaq; ad numen cœli faciuntq; moueri,
Sideribus varijs mutantibus ordine fata.

ITA quærunt philosophi in densa caligine mortis huius
causas. Nec falsum est illud Menandri, quamquam *ἐν τόποις ταῖς*
infinita sint, tamen longe plura esse *ἐκείνη*, id est, quorum causas
aut error in iudicando, aut uoluntas recto iudicio cõtraria. Vnde
peius errore accendit bellum ciuile. Paris uolens rapit Helenam,
ita bellum attrahit in Asiam. Homicida uoluntario scelere accendit
sibi pœnam. David uolens rapit alterius coniugem, & sibi ac vniuersis
sa pœ-